

Sotsiaalkaitseministri määruse „Sotsiaalkaitseministri määruste muutmise“ seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrusega viiakse sotsiaalkaitseministri määrused kooskõlla 1. jaanuaril 2024. a jõustunud tööturumeetmete seadusega ja sellega seoses töötukassa ühtse andmekogu loomisega, mis koondab kolm andmekogu: 1) töötuskindlustuse andmekogu, 2) töötuna ja tööotsijana arvel olevate isikute ning tööturuteenuste osutamise register ja 3) töövõime hindamise ja töövõimetoetuse andmekogu.

Määrusega täiendatakse sotsiaalkaitseministri 5. märtsi 2019. a määruse nr 12 „Sotsiaalkaitse infosüsteemi põhimäärus“ § 13 lõikes 1 sätestatud terviseseisundi andmete loetelu [rahvusvahelise funktsioneerimisvõime klassifikatsiooni](#) (*International Classification of Functioning, Disability and Health*) (edaspidi RFK) kasutuselevõttust tulenevate andmeväljadega puude raskusastme tuvastamisel arsti väljaõppega isiku poolt. Puude raskusastme tuvastamise käigus hindab arsti väljaõppega isik muu hulgas puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse § 2³ lõike 6 alusel inimese terviseseisundit, tegevusvõimet ja elukeskkonda.

1.2. Määruse ettevalmistaja

Määruse ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi hoolekandeteenuste ja toetuste poliitika juht Tarmo Kurves (tarmo.kurves@sm.ee, 5919 0941), õigusosakonna peaspetsialist Kristiina Kaasik (kristiina.kaasik@sm.ee, 5913 9345) ja Sotsiaalkindlustusameti ekspertiisitalituse juhataja Kalev Härk (tel 5884 9871, kalev.hark@sotsiaalkindlustusamet.ee). Määruse ja seletuskirja juriidilise ekspertiisi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusloome- ja isikuandmete kaitse nõunik Alice Sündema (alice.syndema@sm.ee, 5911 1796).

Määruse on keeleteoimetanud Rahandusministeeriumi dokumendihaldustalituse keeleteoimetaja Virge Tammaru (Virge.Tammaru@fin.ee, 5919 9274).

1.3. Märkused

Määrus on seotud tööturumeetmete seadusega (RT I, 06.07.2023, 110).

Määrusega muudetakse kahte ministri määrust:

- 1) sotsiaalkaitseministri 27. detsembri 2017. a määrus nr 72 „Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimäärus“ (RT I, 16.05.2023, 7);
- 2) sotsiaalkaitseministri 5. märtsi 2019. a määrus nr 12 „Sotsiaalkaitse infosüsteemi põhimäärus“ (RT I, 16.05.2023, 5).

Määrus on seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses ning selle kohta on koostatud täpsem mõjuanalüüs seletuskirja 4. punktis.

2. Määruse sisu ja võrdlev analüüs

Määrusega tehtavad muudatused on seotud tööturumeetmete seadusega ja töötukassa andmekogu loomisega, mis koondab alates 1. jaanuarist 2024. a kolm andmekogu: 1) töötuskindlustuse andmekogu, 2) töötuna ja tööotsijana arvel olevate isikute ning tööturuteenuste osutamise register ja 3) töövõime hindamise ja töövõimetoetuse andmekogu. Lisaks on määruses tehtud muudatus seoses RFK tervise ja tervisega seotud seisundite kirjeldamise kasutuselevõttuga puude raskusastme määramisel, mis võimaldab detailsemalt

dokumenteerida inimese funktsioneerimisega ehk igapäevase toimetulekuga seotud infot puude raskusastme tuvastamisel.

Paragrahviga 1 tehakse muudatused sotsiaalkaitseministri 27. detsembri 2017. a määruse nr 72 „Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimäärus“ § 13 punktides 3 ja 4.

Määruse § 13 punktis 3 sätestatakse, et sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregister kasutab töötuna ja tööotsijana arvel olevate isikute ning tööturuteenuste osutamise registri ja töövõime hindamise ja töövõimetoetuse andmekogu asemel andmeallikana töötukassa andmekogu.

Määruse § 13 punkt 4 (töövõime hindamise ja töövõimetoetuse andmekogu säte) tunnistatakse kehtetuks.

Paragrahviga 2 tehakse muudatused sotsiaalkaitseministri 5. märtsi 2019. a määruse nr 12 „Sotsiaalkaitse infosüsteemi põhimäärus“ § 13 lõikes 1 ja § 17 lõikes 13, 14 ja 20.

Punktiga 1 täiendatakse määruse § 13 lõikes 1 esitatud terviseseisundi andmete loetelu punktiga 3, millest lähtuvalt kantakse sotsiaalkaitse infosüsteemi (edaspidi SKAIS) arsti väljaõppega isiku poolt isiku puude raskusastme tuvastamisel Sotsiaalkindlustusametis (edaspidi SKA) hinnatud tegutsemise ja osalemise piirangute andmed, organismi funktsioonide kõrvalekallete ja struktuuride kahjustuste andmed, keskkonnategurid, RFK koodid ja viited allikatele.

SKA tuvastab puude raskusastet vastavalt puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seadusele (PISTS). Puude raskusastme tuvastamise käigus hindab arsti väljaõppega isik muu hulgas PISTS § 2³ lõike 6 alusel inimese terviseseisundit, tegevusvõimet ja elukeskkonda. 2023. aastal kehtestati Eestis riikliku klassifikatsioonina RFK. RFK alusel saab dokumenteerida inimese funktsioneerimisega ehk igapäevase toimetulekuga seotud infot. RFK tugineb biopsühhosotsiaalsele mudelile ning käsitleb inimese igapäevast toimetulekut ja olukorda kui tervikut, võttes arvesse tema terviseseisundit, organismi funktsioone ja struktuure, inimese tegutsemis- ja osalusvõimet, teda ümbritsevat keskkonda ja personaalseid tegureid.

Tulenevalt määruse muudatustest saab tulevikus SKAIS-is töödelda ka isiku terviseseisundiga seotud tegutsemise ja osalemise piirangute andmeid, milleks vajalik andmestik tuleb töövõime hindamiseks või puude raskusastme määramiseks esitatud isiku terviseandmetest. Tegemist ei ole tervise infosüsteemis olevate isiku tervise diagnoosidega, vaid isiku töövõime hindamise või puude raskusastme määramise käigus arstiõppe läbinud isiku poolt hinnatud tegutsemise ja osalemise piirangute määratlusega, tuginedes RFK-le.

2024. aasta algusest hõlmatakse SKAIS-i Eesti Töötukassa poolt töövõime hindamise käigus koostatud eksperdiarvamuse RFK koode. Samuti on RFK koodid kasutusel iseteeninduses lapse ja vanaduspensioniealise puude raskusastme taotlusel terviseseisundi enesehinnangu dokumenteerimisel. Pärast põhimääruses muudatuste tegemist on kavas järk-järgult üle minna RFK-põhisele hindamisele kõigi SKA koostatud ekspertarvamuste puhul.

Punktides 2 ja 3 nimetatakse määruse § 17 lõikes 13 töötuskindlustuse andmekogu, töövõime hindamise ja töövõimetoetuse andmekogu ja töötuna ja tööotsijana arvel olevate isikute ning tööturuteenuste osutamise registri asemel SKAIS-i andmeandjaks töötukassa andmekogu. Sellega seoses tunnistatakse kehtetuks määruse § 17 lõiked 14 ja 20 (töövõime hindamise ja töövõimetoetuse andmekogu ja töötuna ja tööotsijana arvel olevate isikute ning tööturuteenuste osutamise registri sätted).

3. Määruse vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määruse jõustumisel tagatakse muudetavate määruste kooskõla kehtivate seadustega. Seega on määrusega tehtavatel muudatustel korrastav ja õiguslikku korrektsust suurendav mõju. Määrusega ei kaasne suuri sisulisi muudatusi, mistõttu ei kaasne määruse jõustumisel muid olulisi mõjusid peale andmekaitsealaste mõjude.

Andmekaitsealane mõjuhinnaang

Määruse andmekaitsealane mõju on seotud määruse § 2 punktis 1 sätestatud tervises seisundi andmete loetelu täiendamise punktiga 3, millest lähtuvalt töödeldakse SKAIS-is isiku puude raskusastme tuvastamisel SKA-s arsti väljaõppega isiku poolt inimese tegutsemise ja osalemise piirangute andmeid, organismi funktsioonide kõrvalekallete ja struktuuride kahjustuste andmeid, keskkonnategureid, RFK koode ja viiteid allikatele.

Arstiõppe läbinud isik määrab RFK-d kasutades tegutsemise ja osalemise piirangud töövõime hindamise või puude raskusastme tuvastamise käigus (paralleelselt piirangute aluseks olevate diagnooside näitamisega). 2024. aasta alguseni olid need esitatud SKAIS-is sõnalisel ehk kategoriseerimata kujul. RFK võimaldab kirjeldada inimese igapäevast toimetulekut ja olukorda kui tervikut, võttes arvesse tema tervises seisundit, organismi funktsioone ja struktuure, inimese tegutsemis- ja osalusvõimet, teda ümbritsevat keskkonda ja personaalseid tegureid. RFK alusel saab inimese funktsioneerimisega ehk igapäevase toimetulekuga seotud infot ülevaatlikumalt ja töödeldavamal kujul dokumenteerida. See omakorda on vajalik sisend inimese abivajaduse kirjeldamiseks ja abi pakkumiseks.

Eriliiki andmed on kõik isiku terviseandmed, sealhulgas puue, diagnoos, osutatud tervishoiuteenused, abivahendid. Isikuandmete töötlemine riigi andmekogudes võib toimuda isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõike 1 punkti e alusel, mille alla kuuluvad olukorrad, kus isikuandmete töötlemine on vajalik avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötaja avaliku võimu teostamiseks, samuti võib see toimuda punkti c alusel, mille kohaselt on isikuandmete töötlemine vajalik vastutava töötaja juriidilise kohustuse täitmiseks ehk isiku abi- ja toetusvajaduse hindamiseks ja puude raskusastme tuvastamiseks.

Juurdepääs SKAIS-ile on piiratud. Käesoleva muudatusega seotud täiendavad registriandmed on ette nähtud ainult arsti väljaõppega isikutele puude raskusastme tuvastamisel sätestatud ülesannete täitmisel. Andmetöötlus vastab erialastele juhistele ja praktikale, andmetöötajad on samad ehk SKA poolt selleks volitatud arsti väljaõppega isikud. Ohtude käsitlemiseks kavandatud meetmed, sealhulgas tagatised, turvameetmed ja mehhanismid isikuandmete kaitse tagamise ja järgimise tõendamiseks, võttes arvesse andmesubjektide ja teiste asjaomaste isikute õigusi ja õigustatud huve, on tagatud SKAIS-i põhimäärusega. Ka andmete säilitamise tähtajad on sätestatud SKAIS-i põhimääruses.

Isikuandmete töötlemine on toimunud siiani ja toimub ka tulevikus isiku puude raskusastme tuvastamisel SKAIS-is, mille turvatase on keskmine. Ligipääs SKAIS-ile on piiratud ja registriandmed on ette nähtud vaid ametialaseks kasutamiseks. Ligipääsu registrile annab asutuse SKAIS-i administraator ning SKAIS-i töökeskkonnas on võimalik ennast autentida ja autoriseerida ainult ID-kaardiga.

Arsti väljaõppega isik ei tohi SKA-s töötamise ajal ega ka pärast töötamise lõppemist avaldada talle töö tõttu teatavaks saanud teiste inimeste perekonna- ja eraelu puutuvaid andmeid, samuti muud asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatud teavet. Arsti väljaõppega isik on kohustatud osalema SKA infoturbekoolitustel ja tegema regulaarselt infoturbetesti.

Kokkuvõttes võib muudatuse andmekaitsealast mõju hinnata väikseks, kuna andmete kaitseks rakendatavad meetmed on piisavad, et tõenäolisi andmekaitsealaseid ohte maandada.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisategevusi ega -kulusid, samuti ei kaasne määruse rakendamisel tulusid riigieelarvesse.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras. Töötuskindlustuse seaduse § 52⁶ sätestab, et töötukassa andmekoguna käsitatakse kuni 2023. aasta 31. detsembrini kehtinud töötuna ja tööotsijana arvel olevate isikute ning tööturuteenuste osutamise registrit, töövõime hindamise ja töövõimetoetuse andmekogu ning töötuskindlustuse andmekogu, mistõttu ei ole määruse tagasiulatuv rakendamine vajalik.

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu esitati koostöölastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Sotsiaalkindlustusametile ja Eesti Töötukassale. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium koostöölastas eelnõu vaikimisi. SKA-l ei olnud määruse eelnõu kohta märkusi ja Eesti Töötukassa tagasisidega on arvestatud.